

РЪКОВОДИТЕЛИТЕ

НА КАТЕДРА "ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ НА АРХИТЕКТУРАТА", АФ

Проф. арх. Милко Петров Бичев, (1897 – 1972)

ръководител на катедрата от 1951 до 1964

Проф. Милко Бичев учи математика в Софийския университет "Св.Климент Охридски" (1915-1920). Веднага след завършването си заминава за Дрезден, където продължава образованието си във Висшето техническо училище при проф. Мартин Дьолфер и през 1925 година получава званието "архитект". Именно там, с лекциите по *История на изкуството* при професорите Корнелиус Гурлит, Брук и Оскар Ройтер започва и неговият интерес към наследените ценности.

След завръщането си в България, проф. Бичев заема различни длъжности: архитект в БДЖ (1925-1932), лектор по архитектура в Художествената академия в София (1932-1939), архитект в архитектурно-градоустройствената дирекция при Столична община и началник на отдел "Градоустройство"(1939-1947).

Проф. Милко Бичев постъпва във УАСГ (тогава Държавна политехника) през 1947 година като редовен преподавател – доцент. Така той осъществява отдавнашната си мечта да се занимава с научна и преподавателска дейност в областта на историята на архитектурата. Преподава *История на българската архитектура, Ренесанс и история на архитектурата на Новото време*, отстоявайки собствени възгледи и становища. От 1951 година проф. Бичев е ръководител на новосформиралата се катедра "История и теория на архитектурата".

На проф. Милко Бичев дължим множество ценни книги, студии и статии: "Италиански дворци през Ренесанса. Основни фази на фасадната композиция" (1943), "Архитектурата на Ренесанса в Италия и другите западноевропейски страни" (1954), "Български барок" (1955), "Архитектурата на Новото време – XVII и XVIIIв." (1954), "История на българското изобразително изкуство", том I (колектив – 1976), "Стенописите в пещерата "Църквата" край с. Иваново, Русенско" (1976), "Архитектурата в България" (1961), "Църквата в Бояна" (1961). Значителна част от живота си, проф. Бичев посвещава на подробни изследвания и документиране на архитектурното наследство на Пловдив заедно с арх. Христо Пеев. На тази основа, той доказва тезата си за наличие на "български барок" във възрожденската ни архитектура.

За приноса си към българската култура, проф. Милко Бичев е награден през 1957 година с орден "Кирил и Методи" – I степен.

Проф. арх. Иван Павлов Попов, (1912 – 1973)

ръководител на катедрата от 1964 до 1967 г.

Проф. Иван Попов завършва гимназия през 1930 година. Архитектурното си образование получава в Бърно и през 1936 година се завръща в България като вече дипломиран архитект.

Първите си стъпки като проектант прави в бюрото на арх. Георги Овчаров. Там, в продължение на осем години (1936-1944), в съавторство с големите български архитекти Георги Овчаров и Рачо Рибаров участва активно в редица архитектурни конкурси, в проектирането и изграждането на много обекти: Нарченски минерални бани (1941), гимназии в Асеновград (1938) и в Ботевград (1939), пансион "Св. Елисавета", Пловдив, жилищни сгради и други. По-късно, проф. Попов постъпва на работа в Централната архитектурна проектантска организация в София (1948-1951), където проектира предимно обществени сгради.

В края на 1944 година, проф. Попов се явява като доброволен асистент в УАСГ (тогава Висше техническо училище). Преподавайки *Стилознание* с умение, внимателно и същевременно взискателно, проф. Попов преминава постепенно през всички длъжности – хоноруван, а по-късно и редовен асистент, временен преподавател, старши преподавател. През 1955 година е избран за доцент, а от 1964 – за професор. Като преподавател, проф. Иван Попов умело съчетава богатия си проектантски опит с теоретичните постановки. Освен ръководител на катедра "История, теория и основи на архитектурата", проф. Иван Попов заема и други ръководни постове в университета: заместник-декан на Архитектурния факултет при ИСИ (1958-1960) и заместник-ректор на ВИСИ (1967-1970). Проф. Иван Попов участва в колектива от професори (проф. арх. Атанас Делибашев, проф. к.а.н. арх. Милко Ангелов и проф. инж. Левчо Манолов) на университета, разработил окончателния идеен проект за новите сгради на института (1968-1970).

Наред с активната си проектантска дейност, проф. Иван Попов разработва и редица научни трудове: "Пропорции в българската архитектура" (1955), "Класически архитектурни форми" (с проф. Мила Иванова, 1962), "Въведение в архитектурното проектиране" (1965); както и непубликуваните: "Архитектурата на римския град Никополис ад Иструм" (с доц. Сава Бобчев, 1965), "Лекционен курс по съвременна архитектура 1850-1914" (1965) и други.

За приноса си към българската архитектура, проф. Иван Попов е награден с орден "Кирил и Методи" – I степен.

Проф. арх. Пейо Николов Бербенлиев, (1923 - 1999)

ръководител на катедрата от 1967 до 1984 г.

Проф. Пейо Бербенлиев е един от първите възпитаници на УАСГ. Завършва тогава Държавна политехника през 1950 година при проф. арх. Станчо Белковски – един от основателите на нашето архитектурно образование.

През 1963 година постъпва в УАСГ (тогава ВИСИ) като доцент по история на архитектурата, а през 1978 година получава научната степен професор. Преподава

История на българската архитектура и История на архитектурата XV – XVIII век. Работата му като архитект и преподавател е тясно свързана и с опазването на културното наследство в България. Наред с богатите си знания по история, той е изключително осведомен за времето си за дейностите по защитата и използването на наследените следи в европейски мащаб. Като ръководител на катедра "История и теория на архитектурата", проф. Бербенлиев поставя основите на ново направление в архитектурното образование – а именно *Опазване на архитектурното наследство.*

Проф. Пейо Бербенлиев допринася значително за изучаването и опазването на българското културно наследство. Той заема важни постове в държавната администрация: директор на Института за паметници на културата (1963-1973), заместник-председател на Комитета за изкуство и култура (1973). Проф. Бербенлиев е високо ценен специалист и на международно ниво като първият председател на Българския национален комитет на ИКОМОС. Той е и един от основателите на международната организация във Варшава през 1965 г., участник в приемането на историческата Венецианска харта, близък приятел на лидери в консервацията като Плендерлейт, Кореманс, Маркони, Паоло Мора, Мазари, Льомер.

Проф. Пейо Бербенлиев е автор на редица книги и научно-изследователски трудове: "Църквата "Света Богородица" в гр. Пазарджик" (1962), "Брациговските майстори-строители през XVIII и XIX век в тяхното архитектурно творчество" (с Вл. Патърчев, 1963), "Паметници на културата – израз на творческия дух на народа" (1965), "Начини на пропорциониране и трасиране на културни сгради от българското възрождане" (1967), "Архитектурното наследство по българските земи", (С., 1987, на български и на френски), "Приспособяване на архитектурно-строителните паметници на културата към съвременния живот" (1971), "Архитектурното наследство и отдихът", (1972), "Райониране на ландшафтите в България и създаване основа за тяхното устройство и опазване", (1971) и други.

За приноса си към българската култура, проф. Пейо Бербенлиев е награден с ордена "Кирил и Методи" – I степен през 1970 година и "9 септември 1944" – II степен през 1974 година. Той е признат за заслужил деятел на културата през 1972 година.

Заради заслугите на проф. Бербенлиев към катедрата в областта на опазването на културното наследство, през 2005 година, по инициатива на проф. д.т.н. инж. Веселин Венков, негов колега и приятел е учредена ежегодна стипендия за дипломанти.

Проф. д-р арх. Георги Николов Папагалов, (роден 1934)
ръководител на катедрата от 1984 до 2000 г.

Проф. Георги Папагалов е също възпитаник на УАСГ – завършва тогава ИСИ през 1961 година. След двугодишна проектантска практика в Окръжната проектантска организация в родния си град Шумен (1961-1963), се завръща в София като асистент по история на архитектурата във ВИСИ.

Преминава последователно през длъжностите старши преподавател (1968), доцент (1974) и професор (от 1984). Преподава *Основи на архитектурното*

проектиране и История на съвременната архитектура Проф. Георги Папагалов е заместник-декан на Архитектурния факултет при ВИСИ през 1983 година, а от 1984 е ръководител на катедра "История и теория на архитектурата". Отдаден на своята професия, проф. Папагалов специализира история на съвременната архитектура във Франция (1971) и в Холандия (1979). Упоритата му работа в областта на архитектурната теория и история на западноевропейската архитектура (XIX и XX век) и високата му компетентност го правят един от най-обичаните преподаватели.

Паралелно с преподавателската си дейност, проф. Георги Папагалов проектира редица обществени и жилищни сгради: музейна и изложбена сграда в Казанлък (1982, в колектив), паметник на Тодор Каблешков в Копривщица (1978, със скулптора Й. Гаврилов). Плод на задълбочената му научно-изследователска дейност са трудовете: "Осветяване на архитектурни и художествени обекти" (1971), "Съвременната архитектура и проблемът за стила" (1973), "Аскетизмът на модерната архитектура (1981), "Екстериорът, обект на художествено моделиране" (1982), "Социално-историческа обусловеност на стила "Модерн" (1983). В изследванията си разглежда проблемите на стила в архитектурата: монографията "Архитектура и съвремие"; и историята на съвременната архитектура: монографията "Зараждане на модернизма и архитектурата" и книгата "История на съвременната архитектура".

Проф. кан арх. Тодор Кръстев Василев, (роден 1940)
ръководител на катедрата от 2000 до 2005 г.

Проф. Тодор Кръстев завършва гимназия (1953-1957) в родния си град Бургас. Архитектурното си образование получава в УАСГ (тогава ИСИ, 1957-1962), от 1982 е доктор на архитектурните науки. Обучението си продължава с редица специализации в чужбина: Регионално планиране (1974, Холандия), Урбанизъм (1976, Рим, Италия), Архитектурна консервация (1991/92, ICCROM, Рим, Италия), Опазване на архитектурното наследство (1993, Франция).

Проф. Тодор Кръстев има богат професионален опит в областта на градското и териториално устройство, както и на сградното проектиране. Работи като ръководител на архитектурно бюро в Бургас (1962-1968), научен сътрудник в Научноизследователския институт по градоустройство и архитектура в София (1968-1973), ръководител на отдел в Научноизследователския и проектантски институт по териториално устройство, градоустройство и архитектура (1973-1980). По-важни проекти, с принос към българската архитектура и териториално устройство са: културни центрове в Бургас (1965) и Обзор (1967), младежки център в Пазарджик (1968), историческите зони на Русе (1971-1972) и Пазарджик (1973), Единен териториалноустройствен план на РБ (1973-1980), план за териториално развитие на Черноморието (1973-1980), Национална схема на културното наследство (1990), Застороителен план на Кюстендил (1993), ОУП части Културно-историческо наследство на София (2001-2003) и Пловдив (2005-2007) и др.

От 60-те години на миналия век, проф. Тодор Кръстев насочва своя неизчерпаем творчески потенциал към опазването на културното наследство. Заемайки престижни постове – заместник директор на Комитета по култура (1980-1982), директор на НИПК (1982-1991), заместник министър на културата (1990-1991) –

той е една от големите личности, допринесли за опазването, устойчивото използване и представяне на българското наследство. Той е високо уважаван експерт на редица международни организации – експерт в икономическата комисия за Европа – UN(1973-1980), експерт по историческите градове към ЮНЕСКО (от 1988), представител на България в ICCROM (1983-1991), член на изпълнителния комитет на ICOMOS (1993-2002), председател на БНК на ICOMOS (1987-2005), представител на България в комитета за културно наследство (CD-PAT) към Съвета на Европа (1991-2006) и член на бюрото на CD-PAT (2002-2006), експерт на ЮНЕСКО и ИКОМОС по оценката и мониторинга на Световното културно наследство (от 1993), експерт на Европейската комисия за оценка на проекти по програма CULTURE 2000 и CULTURE 2007 (от 2006).

Проектантската му дейност в областта на културното наследство е източник за едни от най-напредничавите за времето си идеи, дори в европейски мащаб: реставрации и адаптации на архитектурни ансамбли и паметници в Бургас (1965-1970, 1995) и София (1993, 1996, 1998), пилотен проект за опазване на културното наследство в област Благоевград – мрежа от културни маршрути (1983), пилотен проект Първенец-Храбрино (1977), концепция за опазване и развитие на резерват "Старинен Пловдив" (2002), проекти за опазване на паметници и акултурата, ансамбли, исторически градове и територии. На проф. Кръстев дължим приносът на България в областта на културните маршрути, културния туризъм и популяризирането им на регионално (Югоизточна Европа) и европейско ниво. Той е инициатор и ръководител на редица проекти в тази сфера, по-важните, то които: схема на *Националните културни маршрути* (1999), отваряне за посетители на тракийската гробница край Свещари като завършен туристически подукт (1998-2000), международен проект *Културните маршрути на Югоизточна Европа* (2000), проекти по програма PHARE за развитие на културния туризъм в България (2003-2004), мултимедиен продукт и сайт *Децата и културното наследство на Югоизточна Европа* (2006), сайт *Културните коридори на Югоизточна Европа* (2006).

Богатия си опит, проф. Тодор Кръстев винаги с желание споделя със студентите, още при постъпването си като хоноруван (1980) и редовен (1990) преподавател в УАСГ. Като ръководител на катедра "История и теория на архитектурата" (2000-2005) той се стреми да приближи максимално изучаваните дисциплини до практиката, старе се да включва студентите в екипите, които разработват реални проекти, свързани с културното наследство. Създава и води лекции по *Опазване на архитектурното наследство* и *Архитектура и исторически контекст*. Въвежда редица подобрения в учебната програма на специализантите с цел тя по-пълноценно да отговори на съвременните процеси и разбирания за наследството в световен мащаб. С изключително позитивна енергия, той възпитава у студентите уважение към заобикалящата ни среда, полага много грижи за усъвършенстването на учебния процес и за подготовката на специализантите и докторантите към катедрата, търси възможности и работи в посока утвърждаване на специализирани практики и стажове за студентите в България и чужбина. Често е канен за лектор в университети извън страната: Грац, Любляна, Загреб и други.

Успоредно с преподаването, проф. Тодор Кръстев развива и активна научно-изследователска дейност. Автор е на: над 60 научни публикации, монографии и статии, публикувани в страната и чужбина.

Заради изследванията си и приноса си в областта на архитектурата и на културното наследство, проф. Тодор Кръстев е носител на редица престижни награди: златен медал на световното архитектурно биенале в София (1980), златен (1979) и сребърен (1980) медал на САБ за творчески постижения, диплома от Министерство на културата за заслуги към българската култура (1997), почетен гражданин на Пловдив и други.

Доц. д-р арх. Георги Станишев, (роден 1952)
ръководител на катедрата от 2005 г.

Професионалното си образование, доц. Георги Станишев получава в УАСГ (1970-1975, тогава ВИАС) и веднага след дипломирането си започва работа като проектант в СОФПРОЕКТ (1975-1978). По-късно заминава за Русия, където през 1982 година завършва Московския Архитектурен Институт и получава званието "доктор по архитектура".

Доц. Георги Станишев е един от водещите български архитекти, с богат професионален опит и заслуги в областта на експерименталната и иновативна архитектура. От 1983 година работи като проектант на частна практика, а през 1996 основава свое архитектурно студио. Работи по разнообразни обекти, не само в България, но и в чужбина: автор е на редица жилищни и обществени сгради в София, Бургас, Царево, проект за мемориален парк – "Вертикален парк" – на мястото на кулите на СЦ в Ню Йорк (2001), хотел и офис център МОВОТЕЛ в Москва (2002), център за производство на филми НИМАЙЕР ФС до Агиа Напа в Кипър (2002), курортен апартаментен комплекс АКТЕР в Сочи (2003), търговски център ЯСЕНЕВО в Москва (2003), Тубус: експериментален проект за сглобяема къща от метална сводова самоносеща се конструкция и други.

Доц. Станишев развива и активна обществена дейност. Той е съосновател и генерален секретар на Международен форум на младите архитекти (1983-1993), а от 1989 година е съосновател и вице-президент на международна фондация на името на руския архитект, художник и педагог Яков Чернихов. Като широко уважаван професионалист, експерт и критик, доц. Станишев е член на С.І.С.А., на международни журита на архитектурни конкурси в София, Атина, Мексико, Москва, Кобе, Монреал и други.

Постъпва като преподавател в катедра "История и теория на архитектурата" през 1983 година, а от 2005 година е неин ръководител. *Преподава История на архитектурата XV – XVIII век* и специализирания курс *Теория на архитектурата*. Води и лекции по теми в областта на съвременната архитектура и теория. Канен е за лектор в университети, архитектурни галерии и музеи извън страната: Лондон, Франкфурт, Мексико, Москва, Страсбург и други. Доц. Станишев работи активно в посока информираност на студентите с водещите архитектурни тенденции в световен мащаб. Стимулиран от работата си с архитектурните бюро на съвременни архитекти (Сър Норман Фостър, Заха Хадид), международната фондация "Яков Чернихов" инициира идеята за отваряне на българското архитектурно образование, а по този начин и на архитектурната пространство в България към архитектурните процеси в Европа и света. Така, през 2007 година с участието на архитектурното бюро на Заха

Хадид стартира проявата Седмици на европейската архитектура в София, която предвижда организирането на серия от изложби и лекции на известни в цял свят архитекти.

Доц. Георги Станишев автор на широк кръг от публикации в националната и международна архитектурна преса в областта на архитектурната теория и критика. Има значителен професионален опит в сферата на специализираните архитектурни издания: главен редактор на международното списание *Архитектура и общество* (1983-1986), автор на постоянната рубрика Concept в списание *World Architecture*, Лондон (1987-1997), главен редактор на квартален бюлетин на Международната Академия на архитектурата, член на редакционния съвет на списание *Аспекти* (от 2007), автор на над 30 интервюта с водещи световни архитекти, публикувани в национални и международни периодични издания – *Архитектура*, *Архитектураи Общество*, *World Architecture*, *Architectural Design*, *Der Architekt*, *Architecture+Urbanism*, Альманах МААМ.

Доц. Георги Станишев е носител на редица награди: сребърен медал К.Ф.Шинкел от Съюза на германските архитекти (1988, Берлин), награди за творчески постижения на Национален преглед на САБ (1997 и 1999, София), специална награда и сребърен медал на 10-то световно триенале на архитектурата (2003, София) и други. Наред с това е куратор и участник в много национални и международни изложби: *20 Млади архитекта* (София, Лондон, Москва, Загреб), *Архитектурни фантазии на Яков Чернихов*, самостоятелна изложба в галерията на Братя Кадинови (1999, София), участие в – международна изложба *Ten Years After* за архитектура на централна и източна Европа (2000, Лондон, Любляна), *10+10: Български архитекти в глобалния свят* (2001, София, Брюксъл) и други.